

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شاخص‌های قرآنی دولت اسلامی
مبتنی بر منظومه فکری

امام خامنه‌ای (مدّظله العالی)

www.ketab.ir

مؤلفان

دکتر مهدی مقدّسی

استادیار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

فاطمه میرزائی

انتشارات چتر دانش

سرشناسه	: مقدسی، مهدی، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: شاخص‌های قرآنی دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله العالی) / مولفان مهدی مقدسی، فاطمه میرزایی.
مشخصات نشر	: تهران: چتر دانش، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۱ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۴۹۳-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۸۲-۱۸۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - -- دیدگاه درباره اسلام و دولت
موضوع	: Khamene'i, Ali Leader of IRI, 1939 -- Views on Islam and state
موضوع	: اسلام و دولت -- جنبه های قرآنی
موضوع	: Islam and state -- Qur'anic teaching
شناسه افزوده	: میرزایی، فاطمه، ۱۳۷۲-
رده بندی کنگره	: BP۱۰۴
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۲۹۳۶۱
وضعیت رکورد	: فیپا

نام کتاب	: شاخص‌های قرآنی دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله العالی)
ناشر	: چتر دانش
مؤلفان	: مهدی مقدسی - فاطمه میرزایی
نوبت و سال چاپ	: اول - ۱۴۰۰
شمارگان	: ۱۰۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۴۹۳-۷
قیمت	: ۴۰۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خمینری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸

تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله‌ی یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این‌ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آنها از یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی آزاد چتر دانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه‌ی خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی بیش از پیش به منصه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

فصل اول: کلیات ۱۵

- ۱-۱ بیان مسئله ۱۷
- ۱-۲ ضرورت تحقیق ۱۸
- ۱-۳ پرسش‌های تحقیق ۱۸
- ۱-۴ فرضیه‌های تحقیق ۱۸
- ۱-۵ اهداف پژوهش ۱۹
- ۱-۶ پیشینه تحقیق ۲۰
- ۱-۷ روش تحقیق و گردآوری ۲۱
- ۱-۸ مبانی روش تحلیل مضمون ۲۲
- ۱-۹ انواع تحلیل مضمون ۲۳
- ۱-۱۰ هدف روش تحلیل مضمون ۲۵
- ۱-۱۱ ویژگی‌های روش تحلیل مضمون ۲۵
- ۱-۱۲ تهیه گزارش ۲۶
- ۱-۱۳ مزایا و معایب روش تحلیل مضمون ۲۸
- ۱-۱۴ دامنه تحقیق ۲۸

فصل دوم: مبانی نظری و مفهوم‌شناسی ۳۱

- مفاهیم بنیادین تحقیق ۳۳
- ۱-۲ مفهوم‌شناسی ۳۳
- ۲-۱-۱ انقلاب اسلامی ۳۳
- ۲-۱-۲ دولت اسلامی ۳۳
- ۲-۱-۲-۱ دولت در اصطلاح ۳۴
- ۲-۱-۳ بسامد قرآنی دولت ۳۷
- ۲-۱-۳-۱ مؤلفه «حکم» در مفهوم «دولت» ۳۷
- ۲-۱-۳-۱-۱ امر ۳۹
- ۲-۱-۳-۱-۲ ولی ۳۹
- ۲-۱-۳-۲ طاعت ۴۰

- ۴۰..... ۲-۱-۳-۳ عبودیت:
- ۴۱..... ۲-۱-۳-۴ اطاعت:
- ۴۲..... ۲-۱-۴ تعریف دولت اسلامی از منظر امام خامنه‌ای:
- ۴۳..... ۲-۱-۴-۱ انواع و اقسام دولت:
- ۴۳..... ۲-۱-۴-۱-۱ دولت دینی:
- ۴۴..... ۲-۱-۴-۱-۲ دولت غیردینی:
- ۴۴..... ۲-۱-۴-۱-۳ دولت استعلایی:
- ۴۴..... ۲-۱-۴-۱-۴ دولت استبدادی:
- ۴۵..... ۲-۱-۴-۱-۴-۱ دیکتاتور مصلح:
- ۴۵..... ۲-۱-۴-۱-۵ دولت کلیسایی:
- ۴۶..... ۲-۱-۴-۱-۶ دولت مشروطه:
- ۴۶..... ۲-۱-۴-۱-۶-۱ سطوتی محدود:
- ۴۶..... ۲-۱-۴-۱-۷ دولت دمکراتیک:
- ۴۷..... ۲-۱-۴-۱-۸ دولت مشروطه دینی:
- ۴۸..... ۲-۱-۵ نظریه‌های دولت:
- ۴۸..... ۲-۱-۵-۱ نظریه دولت مطلقه:
- ۴۹..... ۲-۱-۵-۲ نظریه دولت مشروطه:
- ۴۹..... ۲-۱-۵-۳ نظریه اخلاقی دولت:
- ۵۰..... ۲-۱-۵-۴ نظریه طبقاتی دولت:
- ۵۰..... ۲-۱-۵-۵ نظریه کثرت‌گرایان درباره دولت:
- ۵۱..... ۲-۱-۵-۶ نظریه‌های دولت در نظام سیاسی تشیع:
- ۵۱..... ۲-۱-۵-۷ نظریه امامت:
- ۵۲..... ۲-۱-۵-۸ نظریه دولت در عصر غیبت معصوم (ع):
- ۵۳..... ۲-۱-۵-۸-۱ نظریه انتخاب:
- ۵۴..... ۲-۱-۵-۸-۲ نظریه انتصاب:
- ۵۵..... ۲-۱-۶ دولت نبوی و دولت علوی الگوی حکمرانی در نظام سیاسی شیعه:
- ۵۶..... ۲-۱-۷ اهداف دولت اسلامی:

- ۵۶ ۲-۱-۸ وظایف و کارکرد دولت:
- ۵۷ ۲-۱-۸-۱ وظایف دولت:
- ۵۷ ۲-۱-۸-۱-۱ ایجاد همبستگی:
- ۵۷ ۲-۱-۸-۱-۲ حل کشمکش‌ها و منازعات:
- ۵۷ ۲-۱-۸-۱-۳ دستیابی به اهداف کلی حکومت:
- ۵۷ ۲-۱-۸-۱-۴ تطبیق با شرایط جدید:
- ۵۸ ۲-۱-۸-۱-۵ برقراری امنیت:
- ۵۸ ۲-۱-۸-۱-۵-۱ امنیت داخلی:
- ۵۸ ۲-۱-۸-۱-۵-۲ امنیت خارجی:
- ۵۹ ۲-۱-۸-۱-۶ برقراری عدالت اجتماعی:
- ۵۹ ۲-۱-۸-۱-۶-۱ وجود امام عادل:
- ۵۹ ۲-۱-۸-۱-۶-۲ مقبولیت عادلانه:
- ۶۰ ۲-۱-۸-۱-۶-۳ جامعه عدالت‌طلب:
- ۶۰ ۲-۱-۸-۱-۷ تأمین رفاه و نیازهای اجتماعی:
- ۶۱ ۲-۱-۸-۲ وظایف دولت اسلامی از منظر مقام معظم رهبری:
- ۶۱ ۲-۱-۸-۲-۱ وظایف تربیتی:
- ۶۲ ۲-۱-۸-۲-۲ وظایف اقتصادی:
- ۶۳ ۲-۱-۸-۲-۳ وظایف فرهنگی:
- ۶۴ ۲-۱-۸-۲-۴ وظایف سیاسی:
- ۶۵ ۲-۱-۸-۲-۵ وظایف امنیتی:
- ۶۵ ۲-۱-۹ مبانی نظری دولت اسلامی مبتنی بر آراء مقام معظم رهبری:
- ۶۶ ۲-۱-۹-۱ بنیان‌های تفکر سیاسی مقام معظم رهبری:
- ۶۶ ۲-۱-۹-۱-۱ هستی‌شناسی:
- ۶۷ ۲-۱-۹-۱-۲ معرفت‌شناسی:
- ۶۸ ۲-۱-۹-۱-۳ انسان‌شناسی:
- ۶۸ ۲-۱-۹-۱-۴ غایت‌شناسی:
- ۷۱ ۲-۱-۱۰ ضرورت تشکیل دولت اسلامی:

مقدمه

قرآن کریم کتابی است که برای هدایت انسان ها نازل شده است و به همه ابعاد زندگی بشر توجه دارد. چنانچه می‌فرماید: ﴿وَزَكَاةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ (نحل ۸۹): «ما این کتاب را بر تو نازل کردیم که بیانگر همه چیز و مایه هدایت و رحمت و بشارت برای مسلمانان است».

قرآن اولین منبعی است که نسبت به تمام حقوق انسان ها که میان همه مسلمانان جهان مشترک است، آگاه است. همه فرق های اسلامی با همه اختلاف نظرهایی که دارند نسبت به این کتاب و احکامش اتفاق نظر دارند.

اولین سلول های پیکر امت اسلامی در همان روزهای دشوار مکه، با دست توانای پیامبر اکرم (ص) بنا شد. ایجاد چنین نظامی به پایه های اعتقادی و انسانی نیاز داشت و به همین دلیل عمده آیاتی که به پیامبر (ص) در مکه نازل می شد جنبه اعتقادی و انسانی داشت چرا که ابتدا باید دل ها آماده پذیرش این معارف الهی می شدند و هنگامی که این اراده ها مستحکم تر شد، بنای جامعه اسلامی بر روی این پایه ها استوار گردید. پیامبر ۳ سال به تقویت این عقاید پرداخت. این امت سازی فقط سیاست نبود، بخش عمده دیگر آن تربیت یکایک افراد بود و پیامبر (ص) این علم را به یکایک آن ها تلقین می کرد. ایشان با تربیت صحابه در مکه و برخی دیگر در مدینه، شروع به کادرسازی مدیران لایق به عنوان ستون های مستحکم حکومت نبوی برای پذیرش مسئولیت کردند. از نخستین روز پس از رحلت پیامبر اکرم (ص) جریان امامت پدید آمد و ۲۵۰ سال ادامه یافت و بزرگ ترین هدف آن چیزی جز تشکیل حکومت اسلامی نبوده است. در تبلیغات ائمه (علیهم السلام)، روی کلمه امامت و مسئله امامت حساسیت بسیار بالایی دیده می شود و تمام بحث ایشان با مخالفین و بحث صحابه در مبارزاتشان همین مسئله حکومت و حاکمیت و ولایت بر مسلمین و قدرت سیاسی بوده است. در دوران غیبت امام معصوم نیز تعلیم دین اسلام نیاز به زمامداری دین شناس دارد که فقیه جامع الشرایط است. نظام جمهوری اسلامی

ایران مبتنی بر ولایت فقیه همراه با پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ شکل گرفت. از دیدگاه مقام معظم رهبری، هدف همه مبارزاتی که ملت ایران به رهبری حضرت امام خمینی (ره) انجام داد تا انقلاب به پیروزی رسید و پس از آن تمام تلاش‌هایی که برای تشکیل نظام اسلامی انجام شد برای تشکیل دولت اسلامی بوده است اما این کار تاکنون به نحو مطلوب انجام نشده است.

برای فهم مقوله دولت اسلامی در نظام جمهوری اسلامی یکی از مواردی که به صورت جدی می‌تواند در راهبری این مقوله کمک کند، تفکرسیاسی مقام معظم رهبری از بعد سیاسی آن می‌باشد؛ زیرا ایشان رئیس دولت در جمهوری اسلامی بودند و در این زمینه تجربه دارند. مهم‌تر آن که رهبری به عنوان پایه گذار این مراحل پنجگانه تحقق تمدن اسلامی است.

شروع طرح مراحل پنجگانه تحقق تمدن اسلامی از سال ۱۳۷۹ می‌باشد که توسط رهبری مطرح شد. هر چند ایشان در سال ۱۳۷۰ با اشاره فرمودند: «ما توانستیم حصار را بشکنیم و مانع را از سر راه حرکت به سمت دولت اسلامی و جامعه اسلامی و دنیای اسلامی برداریم».

که این فرایند پنج‌گانه تحقق انقلاب اسلامی به شرح زیر می‌باشد:
مرحله اول: در سال ۱۳۵۷ انقلاب اسلامی شکل گرفت و رژیم وابسته سلطنتی از بین رفت و انقلاب اسلامی جایگزین آن شد.

مرحله دوم: نظام اسلامی با رأی مردم به جمهوری، بوجود آمد و مردم بعد از تصویب قانون اساسی به آن رأی دادند و بر طبق آن قوای سه‌گانه کشور شکل گرفت.

مرحله سوم: بعد از نظام اسلامی نوبت به تشکیل دولت اسلامی شد که با توجه به مشکلات داخلی و خارجی این مرحله از مراحل پنجگانه تا کنون محقق نشده است.

مرحله چهارم: تشکیل جامعه اسلامی است که از نظر ترتیب بعد از دولت‌سازی می‌باشد.

مرحله پنجم: آخرین مرحله از تحقق اهداف اسلامی، جامعه بین‌المللی است که این مرحله نیز به کندی آغاز شده است.